

smjele i neponovljive. Od tih akcija strepio je neprijatelj. Nije bilo zadatka koji Laca nije bio u stanju da izvrši. Ličnim primjerom, posebno kada se našao na dužnosti zamjenika komandira čete, mobilisao je borce na nove podvige. I njegov borbeni put bio je put junaka...

Kada je pao na Kobiljoj glavi, u borbi protiv četnika, izgubili smo najdražeg druga u sastavu Mostarskog bataljona. Uživao je ogroman ugled među saborcima. Svima nam je bilo teško to saznanje. Nismo mogli suzdržati suze za tim hrabrim čovjekom i borcem, ali sam tada nad njegovim mrtvim tijelom obećao da ćemo nastaviti borbu i izboriti slobodu, za što je i sam, prolazeći kroz sve ratne strahote, dao najdragocjenije što čovjek može dati – vlastiti život.«

Bistu je izradio akademski vajar Florijan Mićković iz Mostara.

U izdanju Opštinske konferencije Saveza socijalističke omladine BiH Mostar izašla je 1981. godine knjiga *Laca*, autora Refika Hamzića, koja, kako je kritika ocijenila, na popularan način, upoznaje mlade sa životom, borbenim putem i revolucionarnim djelom narodnog heroja Hasana Zahirovića Laca.

ADEM (Ibrahima) BUĆ

Rođen 15. decembra 1914. na Bivoljem Brdu između Čapljine i Mostara. Član KPJ od 1940. U NOB stupio 1941. Ubijen decembra 1942. u Sarajevu. Za narodnog heroja proglašen 26. jula 1949. godine.

U siromašnoj seljačkoj porodici rođen je Adem Buć, koji kao dijete dolazi u Mostar, gdje mu je otac Ibrahim dobio zaposlenje kao čistač ulica. Tu je završio osnovnu školu i nižu gimnaziju, nakon čega se upisao u Geodetski odsjek Srednje tehničke škole u Beogradu. Veoma mlad pristupio je naprednom revolucionarnom omladinskom pokretu i svoju aktivnost ispoljavao u Đačkom udruženju »Tehničar«. Isticao se stalnim učenjem i odličnim obrazovanjem tako da je vrlo brzo počeo držati predavanja ne samo u svojoj školi već i na drugim mjestima u Beogradu, gdje ga je organizacija SKOJ-a upućivala.

Po završenom školovanju u Beogradu zaposlio se kao tehničar geometar u Daruvaru, odakle je otišao na odsluženje vojnog roka, a zatim se zapošljava u Geodetskoj upravi u Mostaru. Član SKOJ-a postao je 1939. godine, dok je u članstvo KPJ primljen godinu dana kasnije. Još za vrijeme školovanja Buć je bio angažovan ne samo kao predavač već i kurir, posebno na zadacima što mu ih je povjeravao Avdo Humo koji je održavao vezu sa mostarskom partijskom organizacijom.

Kapitulaciju Kraljevine Jugoslavije doživio je kao vojnik. Po povratku u Mostar, u naselju Carina, gdje je živio partijskim životom, angažovao se na formiranju udarnih grupa sa zadatkom prikupljanja hrane, oružja, municije, vojne opreme i sanitetskog materijala. Ruководio je tim udarnim grupama. U jednoj policijskoj raciji uhapšen je i Buć, ali se, zahvaljujući intervencijama ilegalnih radnika preko nekih uglednih Mostaraca i nesporazumima između ustaške i italijanske policije, uspio izvući. Bio je organizator na izvlačenju 44 puške i 22.500 puščanih metaka iz Sjevernog logora, a akciju je izvela udarna grupa Mehmeda Mehe Trbonje. Dok se nalazio u Mostaru, Buć je održavao stalnu vezu sa kuririma Konjičkog bataljona, preko kojih je otpremao materijal za Bataljon. Kao ilegalni radnik, u veoma teškim uslovima, posebno je brinuo o nabavci sanitetskog materijala i lijekova, što je najčešće otpremao preko Mehmeda Mehe Arapa, bataljonskog kurira, koji je redovno dolazio kod Buća, predavao mu poštu za Mjesni komitet KPJ za Mostar i pojedine porodice.

Na izvršavanju zadataka Buć je okupljao brojne saradnike. Širio je mrežu ilegalnih punktova. Bio je veoma pokretljiv, dosljedan, uporan i tačan. Uspješno je pripremao borce koji su izlazili u sastav Konjičkog bataljona. Prije njihovog izlaska iz grada upućivao ih je da se prethodno naoružaju i opreme kako ne bi predstavljali probleme u Bataljonu. Kada mu je policija pripremila zamku i uhapsila ga, Buć se bjekstvom spasio, ali je morao napustiti Mostar jer je policija za njim tragala. Tako se i on, u aprilu 1942, kao vješt i iskusan radnik u ilegalnoj borbi, morao prebaciti na slobodnu teritoriju. Raspoređen je na dužnost političkog radnika. Svoju sposobnost i hrabrost iskazao je u prvim borbama. U vrijeme četničke izdaje uspio se spasiti i, zajedno sa Džemalom Bijedićem i drugim borcima, probiti se i povezati sa Kalinovačkim odre-

dom. U napadu na Hadžiće Buć je teško ranjen. Zajedno sa Bijedićem prebacili su se na Vrelo Bosne, gdje su neko vrijeme boravili, dok nisu uspostavili vezu sa članovima Mjesnog komiteta KPJ za Sarajevo. Uz pomoć ilegalnih radnika Sarajeva Buć je upućen na Hirurško odjeljenje Vojne bolnice i pod tuđim imenom liječen.

Svoju revolucionarnu aktivnost Buć nastavlja u Sarajevu, gdje je ubrzo postao članom Mjesnog komiteta KPJ za Sarajevo. Uspješno je okupljao partijske i druge ilegalne radnike, prenosio im zadatke, organizovao akcije. Širio je i popularisao ciljeve narodnooslobodilačke borbe. Buć je dobio zadatak da iz Sarajeva krene u Mostar kako bi pomogao tamošnjem Mjesnom komitetu nakon saznanja da je raniji partijski kurir Vatroslav Vatro Vrdoljak prešao u službu neprijatelja. Partijska tehnika mu je pripremila dokumenta i Buć se spremio za zadatak koji mu je povjerio član Pokrajinskog komiteta KPJ za Bosnu i Hercegovinu. Iznenada je uhapšen, na ulici, tako da nije mogao pružiti oružani otpor. Umjesto u Mostaru Buć se našao u zatvoru 7. decembra 1942. Bio je mučen. Dvodnevno mučenje nije natjeralo Buća da progovori. Kad su se agenti uvjerali da pred sobom imaju nepokolebljivog komunistu, dosljednog borca, hrabrog i odlučnog, onako izmrcvarenog i polumrtvog bacili su sa četvrtog sprata na ulicu i tako mu dokrajčili život. Policija je nakon toga objavila saopštenje da je Adem Buć, pošto je priveden na saslušanje 9. decembra 1942. u 10 časova skočio kroz prozor kao samoubica, pokušavajući time da u javnosti prikrije zločin nad hrabrim komunistom.

KOMPLETNA LIČNOST

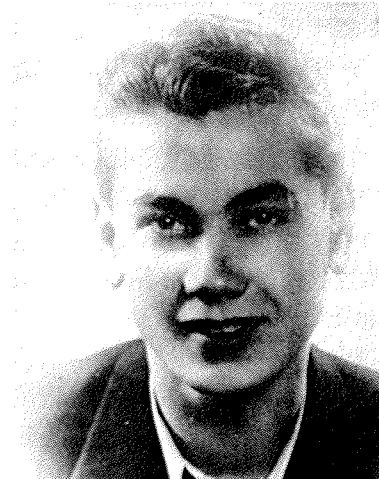
Bista narodnog heroja Adema Buća otkrivena je 30. aprila 1985. u parku hotela »Ruža«. Bistu je otkrio Ivo Jerkić, član CK SKBiH i nosilac Partizanske spomenice 1941, koji je tom prilikom naglasio:

»Iz vremena školovanja Buć mi je ostao u sjećanju kao zatvoren i dosta povučen u sebe, ali što sam ga bolje upoznao dolazio sam do saznanja da je bio dosta složena i kompletna ličnost...

Mada je pripadnost revolucionarnom pokretu kod većine roditelja izazivala strah i strepnju za sudbinu svoje djece, Buć je imao istinskog prijatelja u svojoj majci Aiši, koja ga je podržavala u njegovom opredjeljenju. Šjećam se da sam ga, prilikom jedne posjete, zatekao kako majci, koja ga je pažljivo slušala, čita knjigu »Kako se kalio čelik«...

Položio je život za slobodu, za mir, za bratstvo i zajedništvo, za bolji i ljepši život, upravo onako kako su ginuli komunisti i drugi rodoljubi za ovo što uživamo.«

Bistu je izradio akademski vajar Florijan Mičković.

MLADEN (Dušana) BALORDA LOBRA

Rođen 31. januara 1921. u Mostaru. Svršeni učenik zanatske škole, meta-

lac, bravar. Član KPJ od 1940. U NOB stupio 1941. Strijeljan jula 1943. na Mostarskom blatu. Za narodnog heroja proglašen 5. jula 1951. godine.

U porodici Dušana i Jovanke Balorda rođen je Mladen. Otac je radio na željeznici, brinuo o svojoj porodici i tražio od Mladena i njegovog mlađeg brata Vasilija i od sestara Vere i Milojke da budu dobri učenici. Mladen je pohađao zanatsku školu i osposobio se za metalca, bravara. S njim je u istoj klupi sjedio njegov susjed Ahmed Pintul i oni su, još kao učenici, pristupili revolucionarnom omladinskom pokretu. Mladen je, kao aktivan omladinac, primljen u SKOJ u 17. godini života, a godinu dana kasnije postao je član KPJ.

Balorda je kao omladinac rasturao letke u Željezničkoj radionici, gdje je izvjesno vrijeme radio, a njegov drug Pintul na Rudniku mrkog uglja. Posebnu revolucionarnost ispoljio je u masovnim demonstracijama 1940. godine nakon utakmice »Velež« – »Crna Gora« (danas »Budućnost« iz Titograda) u kojima je učestvovalo više hiljada Mostaraca.

Rat ga je zatekao u Mostaru. Odmah se sa udarnim grupama angažovao na prikupljanju hrane, oružja, municije i vojne opreme. Upadali su u Sjeverni lo-

REFIK HAMZIĆ

MOSTARCI
NARODNI
HEROJI
JUGOSLAVIJE

IZDAVAČ: SKUPŠTINA OPŠTINE MOSTAR
IZVRŠNI ODBOR

Odbor za postavljanje bista narodnih heroja
ADRESA: Skupština opštine Mostar

ODGOVORNI UREDNIK: Jovo PEJANOVIĆ

REDAKCIJA: Esad BUBIĆ, Jovo PEJANOVIĆ (predsjednik),
Jovo POPARA, Vlatko ŠUNJIĆ i Anđelko ZELENKA

TEKST: Refik HAMZIĆ

RECENZENTI: Enver ĆEMALLOVIĆ i Risto IVANIŠEVIĆ

LEKTOR I KOREKTOR: Velimir LAZNIBAT

NASLOVNA STRANA I LIKOVNA OPREMA: Mirza HAMZIĆ

FOTOGRAFIJE: MUZEJ HERCEGOVINE MOSTAR
FOTOGRAFIJE BISTA: Mišo GOVORČIN

ŠTAMPA I POVEZ: ŠRO »RADE BITANGA« MOSTAR
ZA ŠTAMPARIJU: Emir VUKOTIĆ
ŠTAMPANJE ZAVRŠENO: februara 1986.

TIRAŽ: 5.000 primjeraka

REFIK HAMZIĆ

MOSTARCI, NARODNI HEROJI JUGOSLAVIJE